

SZAKDOLGOZAT

KLINSZKY LARA BODZA
2025

**MAGYAR AGRÁR- ÉS ÉLETTUDOMÁNYI EGYETEM
TÁJÉPÍTÉSZETI, TELEPÜLÉSTERVEZÉSI ÉS DÍSZKERTÉSZETI
INTÉZET**

Gyógynövényes kertek és marketing

Készítette: Klinszky Lara Bodza
Tájrendező és kertépítő mérnöki alapképzés
Kertépítő specializáció
2025

Konzulens: Christian-Oláh Brigitta
Specializációfelelős: Dr. Sárospataki Máté

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	5
1.1. A dolgozat célja és felépítése.....	5
1.2. A gyógynövények és a gyógynövényes kertek jelentősége napjainkban.....	6
2. Gyógynövényes kertek rövid történeti áttekintése.....	7
2.1. Gyógynövények kultúrtörténeti háttere.....	7
2.2. A magyar gyógynövényes gyógyítás évszázadai.....	9
3. Gyógynövényes kertek funkciói és kialakítása.....	10
4. Gyógynövényes kertek Magyarországon.....	13
4.1. Pannonhalmi Főapátsági Arborétum és Gyógynövénykert.....	13
4.1.1. Alapadatok (elhelyezkedése, terület nagysága, alapítója).....	13
4.1.2. Rövid történeti áttekintés.....	13
4.1.3. A kert jellegzetessége.....	14
4.1.4. A kert marketing tevékenységei.....	15
4.2. Dr. Szalai Miklós Gyógynövényeskert, Bemutató- és Oktatóközpont.....	16
4.2.1. Alapadatok (elhelyezkedése, terület nagysága, alapítója).....	16
4.2.2. Rövid történeti áttekintés.....	16
4.2.3. A kert jellegzetessége.....	16
4.2.4. A kert marketing tevékenységei.....	17
4.3. Gyógynövénykutató Intézet Botanikus Kertje.....	18
4.3.1. Alapadatok (elhelyezkedése, terület nagysága, alapítója).....	18
4.3.2. Rövid történeti áttekintés.....	18
4.3.3. A kert jellegzetessége.....	18
4.3.4. A kert marketing tevékenységei.....	19
4.4. Szeri Gyógynövényház és kert.....	20
4.4.1. Alapadatok (elhelyezkedése, terület nagysága, alapítója).....	20
4.4.2. Rövid történeti áttekintés.....	20
4.4.3. A kert jellegzetessége.....	21
4.4.4. A kert marketing tevékenységei.....	21
5. Gyuri bácsi gyógynövénykertje.....	22
5.1. Szabó György, “Gyuri bácsi”, a füvesember.....	22
5.2. A kert története.....	24
5.3. A kert formatervezése.....	26
5.4. A kert gyógynövényei.....	27
5.5. Györgytea készítmények.....	30
6. Leporellók elemzése.....	32
6.1. A leporelló általános formai és tartalmi jellemzői.....	32
6.2. A tájépítészeti leporellók részletes elemzése.....	34
6.3. A tájépítészeti leporellók típusai.....	36

6.4. Gyuri bácsi gyógynövény kertjéhez készített saját leporelló.....	38
7. Eredmények/konklúzió.....	41
7.1. A gyógynövényes kertek jövője és potenciálja.....	42
7.2. A gyógynövényes kertek marketing jelentősége tájépítészeti szempontból.....	43
8. Összegzés.....	44
9. Felhasznált irodalom.....	46
9.1. Nyomtatott irodalom:.....	46
9.2. Internetes források:.....	48

1. Bevezetés

1.1. A dolgozat célja és felépítése

Napjainkban egyre nagyobb figyelmet kapnak a természetes gyógymódok és a fenntartható életmód. Ennek köszönhetően a gyógynövényes kertek és a gyógynövények sokrétű alkalmazása újra reneszánszukat élik. A dolgozatom célja, hogy bemutassam néhány Magyarországon található ismertebb gyógynövényes kertet, azok történeti háttérét, illetve a hozzájuk kapcsolódó marketing tevékenységeket a kertek növényeiből származó készítményeken keresztül. A dolgozatomban különös hangsúlyt fektetek Gyuri bácsi gyógynövénykertjére. Mindemellett a kreativitást felhasználva leporellót fogok tervezni vizuális, kommunikációs eszközként, a gyógynövényes kert népszerűsítésére.

A kutatásom során az elméleti részben ismertetem az általam kiválasztott hazai gyógynövényes kertek történetét, kialakítását, növényzetét és marketing tevékenységeit. Célom, hogy feltárjam, hogyan lehet a kutatás során szerzett ismereteket a termékek marketingjében hatékonyabban alkalmazni, illetve szeretném bemutatni a termékek mögött álló kertek egyedi jellemzőit is.

A dolgozat gyakorlati részében tájépítészeti leporellókat fogok elemezni megadott szempontok alapján. A leporellók elemzéséből levont tanulságokat felhasználom Gyuri bácsi gyógynövénykertjéhez készített saját tervezésű leporelló elkészítésénél.

1.2. A gyógynövények és a gyógynövényes kertek jelentősége napjainkban

A gyógynövényeket évszázadok óta használják az emberi orvoslásban. A fitoterápia, vagyis a növényi eredetű gyógyszerek használata, az ősi hagyományos orvoslás egyik ága. Így nem csak gyógyászati szempontból jelentősek, hanem a hagyományos ismeretek és a kultúra szerves részét képezik.

Több mint tízezer gyógyhatású növényt ismerünk amelyeket évezredek óta különböző kultúrákban használnak betegségek megelőzésére és gyógyítására. Hazánkban, egyre nagyobb az igény a természetes eredetű gyógymódok alkalmazására. Léteznek szervezett gyógynövényes túrák (egyiken közülük én is részt tudtam venni és az ott megszerzett információ jelentős részét képezi a szakedzőzetomnak), előadások és kiállítások, amelyek népszerűsítik a hazai gyógynövény gyógyászati ipart és tudást adnak.

A gyógynövényes kertek lehetőséget kínálnak a gyógynövények megismerésére és azok szakszerű alkalmazására illetve, mivel többségük jelentős dísz értékkel bír, kertépítészeti szempontból is érdemes megemlíteni és alkalmazni is őket. Ezért is érdemes véleményem szerint minél jobban megismerni ezeket a növényeket, mivel egy családi ház kertjében az esztétikai előnyök mellett lehetőséget ad természetes gyógymódokat kipróbálni. (Int.01)

1.kép: Díszítő gyógynövények

(forrás: <https://www.gyorgytea.hu/>)

2. Gyógynövényes kertek rövid történeti áttekintése

2.1. Gyógynövények kultúrtörténeti háttere

A gyökerektől indulva, amikor a majmok az őserdőben megbetegedtek, ösztönösen növényeket ettek. (HOHENBERGER 1993, 19) Az őskorban a táplálék kutatás során fedeztek fel olyan gyógynövényeket, melyeket orvosságként is tudtak hasznosítani. Akinek a korai társadalmakban a birtokában állt a gyógyítási tudás, vezetőként tekintettek rá.

Az ókori Kelet, különösen Kína és India, már évezredekkel ezelőtt fejlett gyógynövényismerettel rendelkezett, melynek köszönhetően számos, ma is használt növény gyógyhatásait fedezték fel és dokumentálták. Ezek az ismeretek jelentős hatással voltak a későbbi civilizációk orvoslásának fejlődésére. Az ókori Görögország és Róma orvosai, mint Hippokratész, Arisztotelész, Dioszkoridész és Galenus, rendszerezték a gyógynövények ismeretét, és számos művet írtak, melyek évszázadokon át alapvető forrásként szolgáltak a gyógynövényes kezelésekhez. (Int.02)

A középkorban a gyógynövény felhasználás központjában a kolostorok álltak. Nursiai Szent Benedek nevéhez fűződik a kolostori kertészet megalapítása, ahol a szerzetesek, apácák termesztettek gyógynövényeket. Ennek az időszaknak a Nagy Károly császár által kiadott Capitulare de Villis, földtulajdont szabályozó rendelete is jelentős volt. Fontos volt számára, hogy olyan növényeket termesszenek, amelyek az egészséget szolgálják. Ebben az időszakban honosodott meg a mai közép-európai kertek növényeinek egyharmada. A 73 féle növényből, melyet a rendelet szerint akkor termesztetni kellett, 50 gyógy- és fűszernövény. (HOHENBERGER 1993, 19)

Ebben a korban vált jelentőssé Magyarországon is a gyógynövénytermesztés. A magyar történeti áttekintés két legfőbb példája a Tihanyi és a Pannonhalmi kolostorkertek. A bencés rendek, a tihanyi és a pannonhalmi apátság kiemelkedő szerepet vállalt a gyógynövényismeret megőrzésében és fejlesztésében.

A Tihanyi Apátságot I. András alapította 1055-ben. A török hódoltság és II. József feloszlatai rendelete miatt többször megszakadt a szerzetesi élet és a kertművelés. A 20. század elején Bittera Gyula kezdeményezésére indult meg a levendula termesztése Tihanyban, melynek kiváló minőségű olaja nagy keresletnek örvendett. Ma is működik egy gyógynövénykert, ahol különböző fajtákat termesztnek, és ezekből készítenek teakeverékeket, szörpöket és kozmetikumokat. Gellért atya teakeverékei, melyek a helyi termékek között is megtalálhatók, a szerzetesek által készített, gyógynövényes készítmények népszerű példái.

A Pannonhalmi Apátságot Géza fejedelem alapította 996-ban. Az apátságban számos szerzetes foglalkozott gyógynövényekkel és gyógyítással. Reisch Elek gyógyszerész szerzetes több száz receptet hagyott ránk, amelyek alapján ma is készítenek gyógynövényes termékeket. Lancsics Bonifác és Zsoldos Xavér is jelentős szerepet játszottak a pannonhalmi gyógynövényismeret terjesztésében. Az apátságban működő manufaktúra kozmetikumokat és szappanokat készít a szerzetesek receptjei alapján. (Int.03)

A 19. században nagyobb népszerűségnek örvendtek a falusi füvesemberek, javasasszonyok, azaz a gyógynövényekkel való gyógyítás. A 20. században a szintetikus gyógyszerek megjelenésével azonban háttérbe szorult. Ám a hagyományos gyógymódok sosem tűntek el teljesen, és a 21. században újra reneszánszukat élik, hiszen egyre többen fordulnak a természetes megoldásokhoz.

2.kép: Gyógynövény történelem, Középkor

(forrás: <https://naturlandegeszsegcentrum.hu/>)

2.2. A magyar gyógynövényes gyógyítás évszázadai

A magyar nép történetében a gyógynövényekkel való gyógyítás évszázadokra nyúlik vissza. Ugyan írásos emlékek csak az elmúlt 1000 évből maradtak fenn, de a népi gyógyászat tudása ennél sokkal régebbi. A honfoglalás során a magyarok magukkal hozták gyógyító ismereteiket. Eleinte a gyógynövényekkel gyógyítás a pogány hiedelem része volt, amit aztán később a keresztény kultúra vett és formált át. A középkorban a kolostorok váltak a gyógyító ismeretek központjává, rendszerezték, feljegyezték a gyógynövényekkel kapcsolatos tudást.

A 12. századtól a külföldről hazatérő magyar diákok bővítették az ismereteket, orvosi könyveket és tudást hoztak Magyarországra.

A 16. században megjelentek az orvosi kéziratos könyvek, bennük a népi hiedelmek és a tapasztalati tudás keveredésével. Ilyen könyv volt például Melius Juhász Péter 1578-as Herbárium, benne betegségekkel és gyógyító receptek feljegyzésével. Az ismeretek folyamatosan cserélődtek, kiegészültek a főuri réteg és a paraszti közösség között. A füves asszonyok tudása minden társadalmi réteg számára értékes volt.

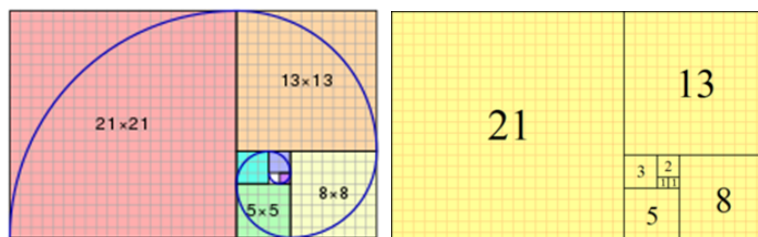
A 18. században lendült fel a gyógynövények hivatalos alkalmazása az orvostudományban. A gyógyszerészképzés botanikai ismeretekre épült.

A 20. század közepén azonban a népi gyógyászatot háttérbe szorította a szocialista egészségügy. Amíg régen az oktatás szerves részét képezte a gyógynövényismeret, ma már egyáltalán nem része az orvosi képzésnek a gyógynövények felhasználásának oktatása. (LOPES-SZABÓ, 2013, 10-13.)

3. Gyógynövényes kertek funkciói és kialakítása

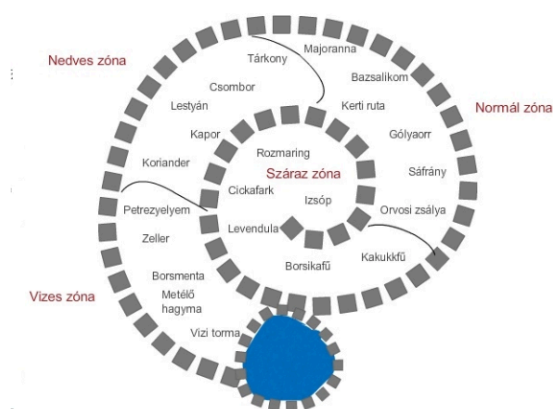
A gyógynövények, mindamelllett, hogy gyógyhatással rendelkeznek, jelentős dísz értékkel is bírnak. Rengetegféleképpen alkalmazhatjuk őket a kertben. Utakat szegélyező virágágyásokban, belső udvarokban, üvegházakban, magaságyásban, vagy esetleg függőkosárban, cserépben, ablakládában, de önálló kiültetésekben is megállják a helyüket. Különösen jól fejlődnek más fajok társaságában, sőt sokuk távol tartják a kártevőket erős illatanyagokkal vagy serkentőleg hatnak szomszédos növényekre és gátolhatják a gyomnövekedést is. Az alkalmazási területek lehetnek, magánkertek, közparkok, különböző intézmény kertek. A sokféle gyógyhatás mellett, illatuk, finom árnyalatú virágaik és leveleik nyugtatóan, csillapítóan hatnak az emberre, így sokszor alkalmazzák őket templom és kórház kertekben is. (BREMNESS, 1994, 30-31.)

A korábban említett önálló kiültetés egyik formája, a növényspirál, melyet kombinálni lehet kerti tóval is. (HOHENBERGER 1993, 13-06) A gyógynövény spirál egy speciális magaságyás. A spirális kialakítás kétféle módon értelmezhető. Egyrészt a növények fejlődését szolgálja, amelltt, hogy egy nagyon dekoratív kerti elem. Ezzel lehetővé tehetjük azt, hogy viszonylag kis területen különböző igényű növényeket nevelhetünk. A víz fentről, az alsóbb szintekre folyik, így a spirál alja felé haladva a növények egyre több vízhez juthatnak. Ezzel a módszerrel pedig a spirál legteteje, értelemszerűen a szárazabb körülményeket kedvelő gyógynövényeknek adhat otthont. A spirált ebből adódóan négy zónára érdemes tagolni: vizes, nedves, normál és száraz zónákra. A különböző igények vegyítése mellett a növényi szintekkel is lehet játszani, alacsonyabb növényeket a szélére, magasabbakat a belső részekre érdemes ültetni. Az alábbi ábra, szemlélteti az egyes zónákat és néhány oda ültethető gyógy- és fűszernövényeket. (Int.04) Egy másik értelmezésben *Rudolf Steiner* azt vallja, hogy ez a spirál forma egy állandó forma, mely az univerzumban van jelen és a végtelen mozgás, dinamizmus jelképe. Emelltt környezetünkben is jelen van. Megfigyelhető a növények növekedésében (virág kibomlása és összecsukódása), a csigaházak formájában, az egyes fák magvainak, leveleinek lehullásakor vagy akár a víz lefolyásakor. A gyógynövény spirál e tekintetben nem egy szimmetrikus forma, hanem az aranymetszés szabályai szerint alakítható.

1. ábra: (forrás: Gyógynövény spirál, Rudolf Steiner ajánlása alapján)

Az spirál univerzumban való jelenlétéből adódóan, a spirálba ültetett gyógynövények csillagképekkel/bolygókkal vannak összefüggésben. Ennek az az oka, hogy egyes növények életformája, növekedése, állatövi jegyek jellemzőivel hozhatók párhuzamba. Például a rozmaring állatövi jegye az oroszlán, melynek uralkodó bolygója a Nap. Az oroszlán teremt és uralkodik, mint ahogy a Nap az életerőt jelképezi és az uralma alá tartozó növények általában erősítik a vitalitást.

3. kép: Gyógy- és fűszernövény spirál

(forrás: <https://stihlnemzedek.hu/> <https://www.zoldzonakertszepites.hu/>)

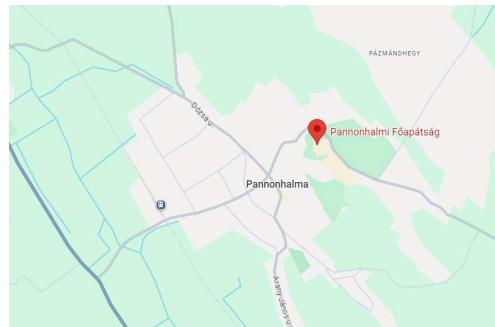
A kiemelt/magaságyás alkalmazása a gyógy-fűszernövényeknél is több szempontból kedvező. A szintbeli kiemeléssel a terület egyhangúságát törhetjük meg, főleg ha ezeknek a növényeknek a dísz értékét kihasználva tudjuk színesebbé tenni az ágyást. A kiemelés miatt jobban érvényesül az egyes növények érdekes textúrája, színe. Az esztétika mellett a gondozást, szüretelést is megkönnyíti a kiemelés. (SZABÓ, DOMA-TARCSÁNYI, NÁDASSY 2017, 26.) Az ágyást a legtöbb gyógynövény esetében érdemes napos helyre tenni, jó vízgazdálkodású talajba. A magaságyásnál előny, hogy a lehető legmegfelelőbb talajt tudjuk biztosítani a növény számára a feltöltés során. Esztétikai szempontból érdemes megemlíteni még a formakiültetéseket, amellyel Gyuri bácsi gyógynövény kertjében is találkozhatunk egy hársfalevél alakú nagyméretű növényágyással.

4. Gyógynövényes kertek Magyarországon

4.1. Pannonhalmi Főapátsági Arborétum és Gyógynövénykert

4.1.1. Alapadatok *(elhelyezkedése, terület nagysága, alapítója)*

A Pannonhalmi Főapátság Gyógynövényes kertje Pannonhalmán található, Győr-Moson-Sopron megyében. A gyógynövénykert és az azt kiegészítő arborétum a Pannonhalmi Tájvédelmi Körzet kiemelkedő természeti értékei közé tartozik, és 1996 óta az UNESCO Világörökség részét képezi. A gyógynövényekhez kapcsolódó tevékenységeket több

különleges látványosság egészíti ki, mint például a gyógynövényolaj lepárló látványüzem, az illatmúzeum, valamint a gyógynövényház, ahol egy teázó és egy gyógynövény alapú kozmetikumokat előállító manufaktúra is működik. A kert megközelítőleg 11 hektáros, ebből 7 hektáron 35 féle gyógynövényt termesztnek, és a fennmaradó 4-4,5 hektáron csak a legfontosabb gyógynövények, a levendula ültetvények kapnak helyet. Az alapítók Bencés szerzetesek voltak 996-ban, de a jelenlegi angolkerti jellegét Szeder Fábián alakította ki az 1840-es években. Az arborétum és a gyógynövénykert területe egy egységet alkotnak és így ölelik körül az A Főapátság épületegyüttesét.

Az itt élő szerzetesek a mai napig a bencés regula szabályai szerint élik a mindennapjaikat. A legfontosabb feladataik közé tartozik az oktatás, a gyógyászat és ehhez elengedhetetlen a gyógynövénytermesztés melyekből gyógyászati termékek készíthetők. (4. kép: google térkép)

4.1.2. Rövid történeti áttekintés

Pannonhalma története a római korig nyúlik vissza, jelentőségét a bencés szerzetesek 996-os letelepedése alapozta meg. A település a középkorban Szentmárton néven vált ismertté, majd a török idők után a 18. században újjáépült. A 19. században mezővárosi rangot, később központi szerepet kapott. A 20. században a Pannonhalma-Sokoróalja Borvidék központjává vált, emellett egyre fontosabbá lett a turizmus is. A város nevét 1965-ben változtatták Pannonhalmára, 2000-ben városi rangot kapott.

A gyógynövénytermesztés első írásos szerzetesi feljegyzése az 1600-as évek második feléből származik, amely a gyógynövények használatát és termesztését dokumentálja.

A barokk korban készült el az első fennmaradt receptgyűjtemény is, amelyben a szerzetesek saját tapasztalataikat a helyi lakosok tudásával ötvözve rögzítették a környéken honos növények gyógyászati alkalmazásait. Bár a 19. századra ezek a hagyományok háttérbe szorultak, a 20. század első felében ismét életre keltek, különösen a levendulatermesztés terén. Először Tihanyban indult újra a bencések által történő termesztés, majd fokozatosan visszatért Pannonhalmára is. Ebben kulcsszerepet játszott Bittera Gyula, aki a hazai levendula ültetvények megalapozójaként is ismert. A 2000-es évektől új lendületet kapott a levendula turizmus és a hagyományos bencés gyógyászat is: újraélesztették a középkori gyógynövénykert mintájára létrehozott, 16 parcellás, Sankt Gallen-i elrendezésű látványkertet. Ez a kert ma az arborétum szomszédságában, a levendula ültetvények között található, és a múlt értékeit ötvözi a modern élménnyel.

A jelenlegi arborétum 1802-ben alakult ki, abban az időszakban, amikor a bencés rend nyolc iskolát létesített az akkori Magyarország területén. A kert eredetileg természettudományos oktatás céljára jött létre, és növényállományát földrajzi régiók és éghajlati övek szerint rendszerezetten telepítették.

A középkorból ránk maradt receptúrákra alapozva Pannonhalmán napjainkban is folytatódik a gyógynövény-alapú készítmények előállítás. A szerzetesek által felügyelt gyógynövénykertben egész évben rendszeres és gondos munka zajlik.

4.1.3. A kert jellegzetessége

A kert legfontosabb gyógynövényei a *Mentha x piperita* (Borsmenta), *Melissa officinalis* (Citromfű), *Thymus vulgaris* (Kerti kakukkfű) és a *Lavandula angustifolia* (Levendula). A területi elosztás, felhasználás alapján a kert jellegzetessége a hatalmas területű levendulaültetvénye. Az itt megtermelt növényeket hasznosítják, különböző kozmetikumokat (krém, szappan), gyógytermékeket, szálas teakeverékeket, gasztronómiában használt fűszereket készítenek belőle. Szárított vagy lepárolt formában dolgozzák fel. Mindemellett számos esemény, tematikus program kerül megrendezésre, aminek a középpontjában kifejezetten a levendula szerepel.. (elméleti előadások, levendulaszüretek, gyerekprogramok, levendula lepárló üzemlátogatás, teaházi kostolók...)

4.1.4. A kert marketing tevékenységei

A Főapátság marketingtevékenysége, mind a gyógynövénykert termékei miatt (melyet helyszíni élmény alapú jelenléttel is társítanak), mind pedig a rendszeres tematikus programok miatt jelentősek.

A kerthez tartozó teázó, a gyógynövényházban működő kézműves kozmetikum manufaktúra, valamint az illatmúzeum vásárlási lehetőséget kínál és interaktív módon ismerteti meg a látogatókkal a gyógynövények világát. Vannak rendszeresen szervezett tematikus programok, mint például a levendula szüret, a gyógynövényes túrák és az apátsági vezetett látogatások, amelyek edukációs célokat is szolgálnak. A marketing alapja a saját termékek fejlesztése és forgalmazása, amelyek között teák, illóolajok, kozmetikumok és fűszerek is megtalálhatók. Ezek előállítása a monostori hagyományokra és a természetes alapanyagokra épül. A helyszíni boltok mellett online értékesítés is zajlik. Az online térben közösségi média felületeik és saját hivatalos weboldaluk is van melyen keresztül folyamatos elérést biztosítanak az érdeklődők számára. (BALPATAKI 2022) (Int.05.) (Int.06.)

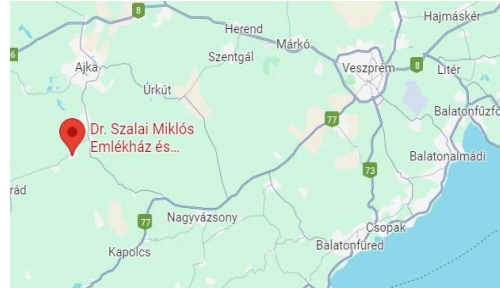
5. kép: Pannonhalmi Főapátsági Arborétum és Gyógynövénykert

(Forrás: <https://pannonhalmifoapatsag.hu/>)

4.2. Dr. Szalai Miklós Gyógynövényeskert, Bemutató- és Oktatóközpont

4.2.1. Alapadatok *(elhelyezkedése, terület nagysága, alapítója)*

A kert Halimbán található, Veszprém vármegyében, a Petőfi Sándor utca 21.-es szám alatt. A tankert Dr. Szalai Miklós plébános egykori lakhelyének kertje, ahol élt és dolgozott. A kert mindösszesen 1800 négyzetméter. *(6. kép: google térkép)*

4.2.2. Rövid történeti áttekintés

Halimba természeti adottságai, különösen a gazdag gyógynövény állomány, ideális alapot nyújtottak Szalai Miklós gyógyító tevékenységéhez. A második világháború után, az orvosi ellátás hiánya és a gyógyszerek nehéz hozzáférhetősége miatt a helyiek gyakran fordultak hozzá tanácsért. Egyénre szabott, több gyógynövényből álló teakeverékei gyorsan ismertté váltak nemcsak a környéken, hanem országszerte is. A nyolcvanas évek elején a Halimbárium néven ismert gyógyteákat kereskedelmi forgalomba hozták, a bevételből Szalai Miklós jótékonyági célokat, például tehetséges gyerekek taníttatását és templom felújítást támogatott. Halála után az önkormányzat megvásárolta és múzeummá alakította volt lakóházát, a kertet pedig gyógynövényes bemutató- és oktató kertté fejlesztette. A fenntartható szemléletű gazdálkodás keretében a kert ma vetemény- és gyümölcs ágyásokat is magába foglal, terményei a helyi óvoda és iskola étkeztetését segítik.

4.2.3. A kert jellegzetessége

A kertben vegyszermentes gazdálkodás zajlik, gyógynövényekből készült oldattal permeteznek a különböző betegségek, kártevők ellen. A kertben található fűszerkert, Kneipp-féle meztlábás ösvény, kerti tó, ovi kert, veteményes kert, rovarhotel. A fűszerkertben találkozhatunk a nálam már korábban említett fűszernövény spirállal, illetve évelő, egy- és kétnyári fűszernövényekkel. A meztlábás ösvény vadon termő fajok ágyásai között húzódik. 15 féle különböző, természetes anyagú felszínnel lett kialakítva. Köves, homokos, szalmás, faburkolatos, fakérges, mulcsos, fenyőtobozos, kukoricacsutkás, vadgesztenyés járót. Az ovi kertben, óvodások számára, három számukra elérhető

magasságú magaságyás található, melyben a saját veteményesüket ültethetik be és gondozhatják rendszeresen. A veteményes kertben a gyógy- és fűszernövények mellett, gyümölcsfák, szőlőtőkék és zöldségnövények is helyet kaptak. Érdekessége ennek, hogy jelentős részét a helyi óvoda konyha hasznosítja.

4.2.4. A kert marketing tevékenységei

A kert elsődleges célja nem a gyógynövénytermesztés, hanem azok bemutatása oktató jelleggel az egészséges életmódra nevelés érdekében. Mindazonáltal, hogy megismerhetjük a gyógynövényeket és azok hatásait, felhasználási folyamatait, betekintést nyerhetünk a halimbai plébános életébe, munkásságába. A múzeum/emlékház és a kert a 2000-es évek óta látogatható minden hétköznap és a kert munkatársai ezeken a napokon készségesen állnak az érdeklődők rendelkezésére. A kertnek van online weboldala és a közösségi médián is elérhetőek. (Int.07.) (Int.08.)

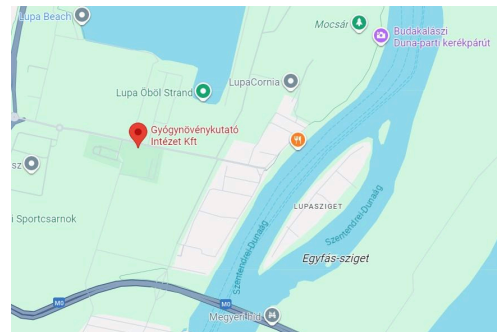
7. kép: Szalai Miklós Gyógynövényeskert Bemutató- és Oktatóközpont

(Forrás: 1.kép: <https://magyarmezogazdasag.hu> 2-3.kép: <https://www.facebook.com/>)

4.3. Gyógynövénykutató Intézet Botanikus Kertje

4.3.1. Alapadatok *(elhelyezkedése, terület nagysága, alapítója)*

A kert Budakalászon található, a területe 4,5 hektár. Az intézmény eredetileg egy Gyógynövénykísérleti állomás volt, amit dr. Szabó Lajos alapított 1950-ben. Később Tétényi Péter vette át az intézmény irányítását 1957-ben és ebben az időben vált országos és nemzetközi jelentőségű kutatóhellyé. *(8.kép: google térkép)*

4.3.2. Rövid történeti áttekintés

Az intézmény eleinte Gyógynövénykísérleti állomásként üzemelt. A háború idején alakult, új gyógynövényfajok kutatása és nyersanyag biztosítás céljából. Meghatározó szerepe volt a hazai gyógynövénykutatás tudományos megalapozásában, a fajok botanikai leírásában és termesztésükben, illetve a minőségellenőrzési rendszer kialakításában. Tétényi Péter igazgatása alatt jöttek létre a nagyüzemi termesztési rendszerek, így az 1980-as évekre a gyógyszeripar kiemelt kutatóbázisává vált. A rendszerváltás után, Dr. Nyiredy Szabolcs vezetésével a kutatás mellett gyógyszergyártással, konferenciaszervezéssel és lapkiadással is bővült az intézmény repertoárja. 2008 óta a Pannon Pharma cégcsoport részeként üzemel, megőrizve a magyar gyógynövény kutatás nemzetközi hírnevét és hagyományait.

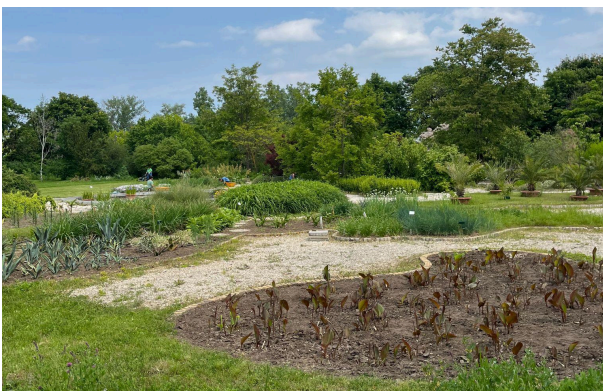
4.3.3. A kert jellegzetessége

A botanikus kert, kemotaxonómiai botanikus kert, mely a növényekben termelődő kémiai anyagokat veszi figyelembe és eszerint zajlik a kiültetés. Ez a kert nem csak Magyarországon számít egyedülállónak, hanem világszerte is, ugyanis mindössze csak néhány található belőlük a világon. Ez az új szemléletű rendszertani besorolás Rolf Dahlgren svéd botanikusnak köszönhetően született meg 1980-ban. A bemutatókert Tétényi Péter síkbeli leképezése a Dahlgren rendszer diagramszerű ábrázolása alapján. A kertben megközelítőleg 900 taxon él. Az állomány részét képezik a hazai védett gyógynövényfajok, a Kárpát-medence tradicionális gyógyító növényei, valamint a közeli Pilis–Visegrádi-hegységre jellemző, őshonos fajok. A bemutató kert mellett egy üvegházi gyűjtemény is található a kertben.

3.3.4. A kert marketing tevékenységei

A kert látogatásom során volt szerencsém beszélni Juhász Szilviával, aki végig vezetett a kertben és sok hasznos információt osztott meg velem. Jelenleg csak oktatásokkal, továbbképzésekkel és tanácsadásokkal segítik az érdeklődőket, szakmai fórumokat és találkozót szerveznek (többnyire iskolás csoportoknak, diákoknak, egyetemistáknak), vezetett sétákat tartanak. A jövőben szeretnék nagyobb figyelmet szentelni arra, hogy a szakmai közösségen kívül a hétköznapi embereket is bevonzzák és számukra is jobban elérhetővé tegyék, népszerűsítsék a gyógynövényeket és azok használatát. Ezt többek közt nyílt napok, tematikus programok és közösségi események szervezésével szeretnék elérni. Ezzel kapcsolatban már történtek kezdeményezések. Gyógynövényes készítményeik így nem elérhetőek

bárki számára. Részletesen informálódni a botanikus kert weboldaláról és a közösségi média oldaláról lehet. A termékeiket illetően csak nagykereskedőknek, gyógyszergyártó cégeknek termelnek és értékesítenek, de a terméklista a korábban említett platformokon elérhető. (Int.09.)

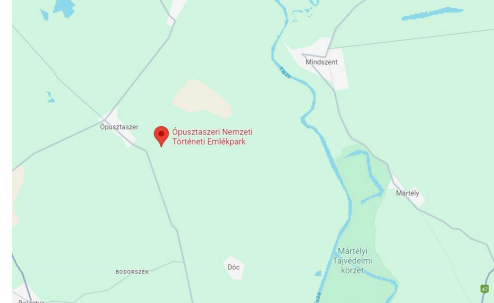
9. kép: Gyógynövénykutató Intézet Botanikus Kertje

(9.1. kép: Kemotaxonómia rendszertani ábrázolás, 9.2. kép: Főépület, 9.3. kép: Kemotaxonómia rendszertani kiültetés, 9.4. kép: Gyógyszergyártó üzem) (Forrás: saját képek)

4.4. Szeri Gyógynövényház és kert

4.4.1. Alapadatok *(elhelyezkedése, terület nagysága, alapítója)*

Az Ópusztaszeren található gyógynövényház és kert az Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark területén fekszik. A gyógynövény feldolgozó és szárító részleg, illetve üvegház a műemléki védettséget élvező Szeri Monostor romjaira épült épület része. Az épület előtt fekszik a különböző történelmi korszakokból inspirált kert (pl.: bencés szerzetesek St. Gallen-i tervei).

A szeri monostor romjainak feltárása Trogmayer Ottó régész nevéhez fűződik. Ő volt az emlékpark megálmodója 1970-ben. Az inspiráció Lepár Karolina “Kolostorkertek hasznosítási lehetőségei” című tanulmánya. (10. kép: google térkép)

4.4.2. Rövid történelmi áttekintés

A 12. században alapított szeri bencés monostor volt az Alföld egyik legnagyobb kolostora, ami ma műemléki védettséget élvez. A középkorban ispotályt (kórház jellegű építmény) működtethettek itt, erre különböző gyógynövények és gyümölcsfák magjaiból következtek a régészek. A török hódoltság idején a település elnéptelenedett, a romok katonai célokat szolgálták. 1982-ben jött létre az Emlékpark és 2017-ben pedig a Gyógynövényház. Az ősi falmaradványokat beépítve született újjá a történelem. A kertben megközelítőleg 150 féle növényfaj él. Olyan fajok, amelyeket már a középkorban is alkalmaztak. A jelenkorra maradt dokumentumok, leírások, tervrajzok adtak képet arról, hogy abban a korban hogyan is néztek ki a kolostorkertek. A kor egyik ilyen meghatározó eleme volt a magaságyás. A téglalap alakú ágyások szolgálták a fajtánkénti beültetést és a taposás nélküli megközelítést. A leggyakrabban alkalmazott gyógynövények a petrezselyem, citromfű, medvehagyma, rukkola, kakukkfű, zsálya, cickafark, ruta édeskömény, izsóp, kerti szegfű, tüdőfű és angyalgökök voltak. Ezek a növények ma is alapkövei a gyógynövénytermesztésnek.

Fontosnak gondolom kiemelni, hogy már akkoriban a kolostorkertek nem csak a gyógyítás, hanem a megnyugvás, elmélkedés színterei is voltak. A kert csendjében a gyógynövények illata, kellemes színjátéka segítette a hangulatteremtést.

4.4.3. A kert jellegzetessége

A kert fő jellegzetessége, hogy a középkori kolostori kert kultúrát követi. A történeti alapokon túl figyeltek arra, hogy a jelenkori ember számára is hasznosítható legyen. A díszítő funkciója mellett, megújuló energiaforrásokat alkalmaznak és az öntözés is fűt kutakból, illetve esővízgyűjtő tartályokból zajlik. A gyógynövényházhoz és kerthez tartozik egy feldolgozó és egy szárító üzem, illetve egy üvegház is.

4.4.4. A kert marketing tevékenységei

A kert nagy látogatottságnak örvend, különböző szakmai rendezvények, gyakorlati képzések, különböző tematikus programok keretein belül. Mindezek mellett a kikapcsolódni vágyók számára is nyitva tartják kapuikat. A vendégek számára elérhető ajándékbolt, ahol a kistérség termelőitől, művészeitől tudnak vásárolni különböző kézműves termékeket.

A gyógynövényház lehetőséget nyújt az olyan programokon való részvételre is ahol az érdeklődők megismerkedhetnek a gyógynövényekkel, azok felhasználásával és termesztésével. A különböző program lehetőségekről, bővebb információkról a weboldalon lehet tájékozódni. (Int.10.) (Int.11.) (PALATINUS 2024)

11. kép: Szei Gyógynövényház és kert

(Forrás: <https://opusztaszer.hu/gyogynovenyhaz/>)

5. Gyuri bácsi gyógynövénykertje

A szakdolgozatom szerves részét Gyuri bácsi gyógynövénykertje fogja alkotni, hisz ez a kert nagy népszerűségnek örvend, elsősorban termékeik révén. Többek között ezért is választottam fő elemzendő kertemnek, hogy bemutathassam azt a háttérrel, ami a késztermékek alapjául szolgál, valódi értéket képviselve. A kert látogatásom során, részt vettem egy vezetett túrán, amelyet Mezőfi Attila vezetett. A bejárás során rengeteg hasznos információhoz jutottam, magáról a kertről illetve az ott fellelhető gyógynövényekről, hatásaikról, alkalmazásukról, termesztésükről.

5.1. Szabó György, “Gyuri bácsi”, a füvesember

Szabó György 1928. április 15.-én született Miskolcon. Szerény körülmények között nevelkedett családjában, 5 testvérével együtt. A város szélén éltek, így szinte minden napját a természetben töltötte a korabeli gyerekekkel. Már akkoriban kialakult érdeklődése a gyógynövények iránt, különösképpen akkor, amikor a javasasszony dédmamája hozzájuk költözött. Tőle tanulta meg a gyógynövények felismerését és alkalmazását. Ezt követően felnőtt éveiben ez a tudás és ennek alkalmazása háttérbe szorult, ugyanis abban az időben ezt a hivatalos egészségügyi rendszer elutasította. A rendszerváltást követően, már nyugdíjas korában tudott kiteljesedni szenvedélye terén. Aktívan gyűjtötte, szárította és árusította a gyógynövényeket. Teakeverékei gyorsan ismertté váltak és egyre többen fordultak hozzá tanácsért. A cukorbetegsége kifejlesztett teakeveréke áltak vált országsszerte ismertté. Előadásokon, rendezvényeken osztotta meg ismereteit a közönséggel.

12. kép: Szabó György “Gyuri bácsi”

(Forrás: <https://www.zemplen.hu>)

2000-ben a cukorbetegség elleni teakeverékét a Magyar Szabadalmi Hivatal bejegyezte, 2006-ban pedig az Országos Gyógyszerészeti Intézet Diabess-Györgytea néven gyógyhatású terméként törzskönyvezte. 2004-ben megalapította a Bükki Fűvesember és Népi Gyógyászati Egyesületet, amely a népi gyógyászat népszerűsítését tűzte ki célul. 2007 óta szervezik meg a Bükkszentkereszti Gyógynövénynapokat, ahol hazai és külföldi szakemberek tartanak előadásokat. 2008-ban Bükkszentkereszt díszpolgára lett. 2010-ben megkapta a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Alkotói Díjat. 2011-ben a Pécsi Tudományegyetemen főiskolai tanári címet kapott. Országot járva előadásokat tartott iskolákban, művelődési házakban, kórházakban. Interjúkat, rádió riportokat adott. Életének utolsó éveiben is elkötelezetten dolgozott, egészen haláláig, 2022 decemberéig. (LOPES-SZABÓ 2013, 19-23)

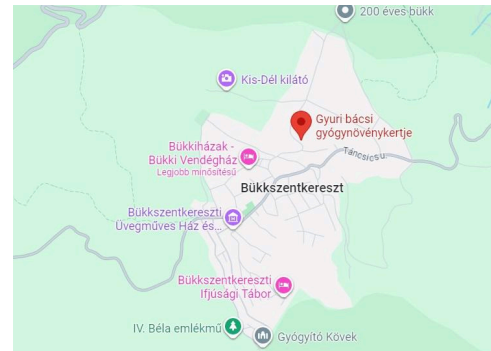

13.1. kép: (Bal oldali kép: 13.1.1. oklevél: Szabó György a Magyar Érdemrend Lovagkeresztje, 13.1.2. oklevél: Györgytea kft. a MIMSZK tagsági oklevele, 13.1.3. oklevél: Szabó György Fleischmann Rudolf Díj

13.2. Jobb oldali kép: évezredes népi gyógyászat, Magyar Örökség Díj)

5.2. A kert története

A Györgyteakert története nem nyúlik vissza évszázadokra, mint egyes hagyományos gyógynövénykertek. Az első gyógynövényes kert Bükkszentkereszten a 2000-es évek elején alapult meg, mivel Szabó György csak a rendszerváltást követően kezdetét vette a nyíltan foglalkozni a gyógynövénytermesztéssel és az ismeretterjesztéssel.

A kert létrehozásának célja az volt, hogy lehetőséget nyújtson az emberek számára a természetes gyógymódok gyakorlati megismerésére. A kert Gyuri bácsi akkori lakhelyéhez közel épült. Az új gyógynövényes kert 2020-ban nyitotta meg kapuit a látogatók számára. A két területet csak kerítés választja el egymástól, de egy kapun keresztül a dolgozók számára biztosítva van az átjárás. Látogatásom során a jelenlegi kert mellett láthattam a régit is, ahová ugyan nincs már a látogatók számára bejárás, de az új kertből szemmel látható a kettő közti különbség. Egyik kert sem szüretelés céljából szüretelt, legalábbis nagy mennyiségben nem innen termelnek. Sokkal inkább bemutatókert jelleggel üzemel és üzemelt mindkét terület. Az eredeti gyógynövényes kert a jelenlegihez képest sokkal természetközelibb volt: nem voltak benne burkolt felületek és ennyire tematikus növényágyások sem. Ezzel szemben a mostani kert sokkal modernebb, rendezettebb és vonzóbb a látogatók számára, hiszen ez volt az egyik fő cél az új kert kialakításakor. (Mezőfy Attila, Györgytea túra vezető által elmondottak alapján) (14. kép: google térkép)

(forrás: 14.1. kép: Györgytea facebook oldala, Orliczki Attila,

14.2. kép: rálátás az új kertből a régire, saját kép)

Szabó Lopes Zsuzsa nyilatkozata szerint a Györgyteakert létrejötté, Szabó György nyugdíjba vonulása után kezdődött, amikor a gyermekkori tudását felidézve újra a gyógynövények felé fordult. A saját maga által gyűjtött, szárított és csomagolt növényeket, kezdetben piacokon árusította. Ennek köszönhetően hamar ismertté vált, a médiafigyelem hatására egyre többen keresték tanácsait. Az érdeklődés növekedése tette szükségessé a vállalkozás megalapítását, amelyet lánya, Szabó Lopes Zsuzsa vett át és vitt tovább.

Zsuzsa szerint az új Györgyteakert megvalósítása szimbolikus jelentőségű volt: méltó környezetet kívánt teremteni a gyógynövények és a természet tiszteletének bemutatására. A kert kialakítása során fontos szempont volt a fenntarthatóság, az esztétikum és az oktatási célok összehangolása. A 2020-ban megnyílt bemutató kertet nem termelésre, hanem ismeretterjesztésre, szemléletformálásra hozták létre. A látogatók itt megismerkedhetnek a különböző gyógynövényekkel, miközben a kert a természetközeli életmód fontosságát is közvetíti. (TÓTH, HARMATH-GYETVAY 2022/03, Szabó-Lopes Zsuzsa interjúja alapján)

15. kép: Szabó Gyuri Bácsi és lánya, Lopes-Szabó Zsuzsa
(kép forrása: <https://lopesszabozsuzsa.com/>)

5.3. A kert formatervezése

“RÉSZEK ÉS EGÉSZ HARMÓNIAJA”

A kertet Szűcs Gábor táj- és kertépítész tervezte. Tervezése során a fő szempont az volt, hogy minden elem a növényekről, azok lényegéről és természetéről szóljon. A kert alapstruktúráját ezért egy hársfalevél formája ihlette, amely a szeretet szimbóluma is, így szimbolikusan kifejezi a természethez és az emberhez fűződő kapcsolatot. Mindemellett a hársfa a bükkben vadon előforduló gyógynövény. A tervezés során fontos cél volt, hogy minél több olyan gyógynövényt mutassanak be, amelyek a Györgytea kínálatában is megtalálhatók, valamint hogy a kert a magyar flóra sokszínűségét is tükrözze.

A kert felépítése több egységből áll: a bejáratnál fogadózóna található parkolóval és fogadó épülettel. Az előkertben a bükki parasztházat idéző fogadóépület előtt egy paraszti virágoskert helyezkedik el. A kapu bejáratához érve található egy kisebb növényágyás, Gyuri bácsi kedvencei elnevezéssel. Innen egy levendulalabirintuson át juthatnak a látogatók az előkertből a bemutatókertbe. Ez a labirintus a ráhangolódást szolgálja, mielőtt a látogató a kert központi részébe érkezik. A hársfalevél formájú kert útszere a levél erezetét követi, a mezőkben pedig különböző gyógynövények kaptak helyet. (TÓTH, HARMATH-GYETVAY 2022/03, Szűcs Gábor interjúja alapján)

A központban egy filagória áll, amely pihenőhelyként és a közösségi programok szellemi központjaként is szolgál. Ez a filagória egy cserebogár alakzatát utánozza domború szerkezetével, mint bogárhát és tartó pillérei, mint a bogár lábai. Ha az időjárás meleg vagy eső miatt nem kedvező, innen a kert központjából a kert egész területe jól belátható. (Mezőfy Attila, györgytea túra vezető által elmondottak alapján)

A kert északi részén külön területet alakítottak ki a gyermekek számára, ahol játszóhely és tankert várja őket. Itt a gyermekek saját tapasztalataikon keresztül ismerkedhetnek meg a gyógynövényekkel: megfigyelhetik, megszagolhatják és akár meg is ízlelhetik őket. Az itt található gyógynövények kiválasztására ugyanis nagy hangsúlyt fektettek. Olyan gyógynövényeket válogattak ide, amelyek színben, illatban, struktúrában kitűnnek a többi közül, hogy ezzel jobban megragadják a gyerekek figyelmét.

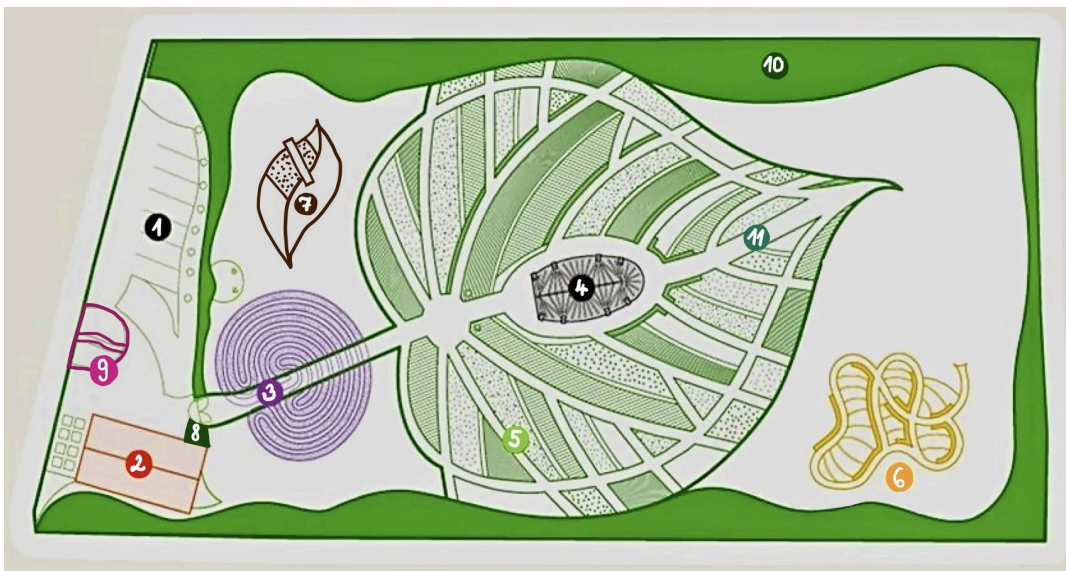
A kert többi részén a ligetszerűen elhelyezett fák képeznek átmenetet a virágoskert, a mezsgye és a táj között. A zöldövezeti elhatárolást extenzív sövények és cserjék adják.

A tervezés során külön figyelmet kapott a természetes anyagok használata és a fenntarthatóság: a fogadóépület formájában és anyag használatában illeszkedik a bükki népi építészethez, az esővíz gyűjtésére tartályokat építettek, a kerítések, magasságyások és táblák pedig természetes fa anyagból készültek.

Szabó György és a kert tervezője, Szűcs Gábor munkája arra mutat rá, miként lehet a természet kincseit úgy használni, hogy közben megőrizzük azok forrását. A Györgyteakert jó példája annak, hogyan teremthető harmónia ember és természet között. (TÓTH, HARMATH-GYETVAY 2022/03)

5.4. A kert gyógynövényei

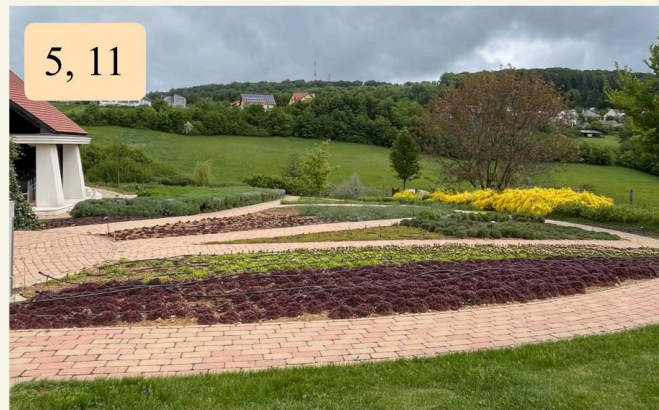
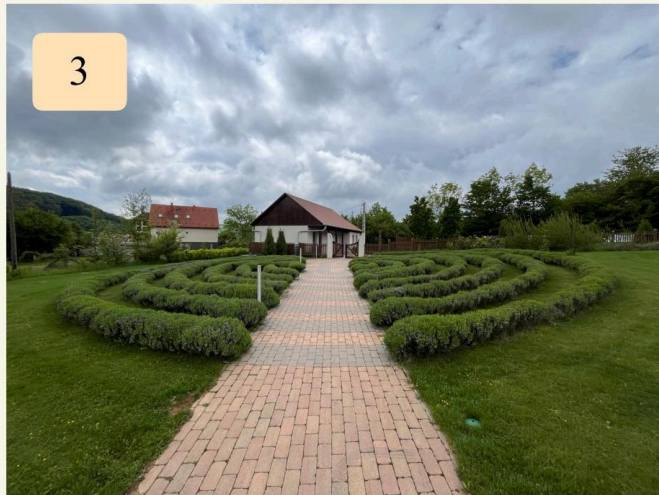
A gyógynövények csoportosítását a korábban említett szerkezeti egységek alapján mutatom be. A kert alapvetően 11 szerkezeti egységből tevődik össze, melyből a legnagyobb területű a közepen található hársfa levél alakú tematikus növényágyások együttese, a többi 10 szerkezeti egység körülötte helyezkedik el. A szerkezeti egységeket egy természetes hatású növényegyüttes keretezi, ezzel megteremtve a kert bensőséges hangulatát.

16. kép: Györgytea kert alaprajzának saját kézi átdolgozása

1. Parkoló
2. Mintabolt (fogadó épület), mosdók
3. **Levendula labirintus:** Francia levendulából alacsony labirintus szerű kialakítás
4. Filagória
5. **Tematikus növényágyások (hárs levél lemez):** a növények nem gyógyhatásuk, hanem faj szerinti csoportosításban vannak ültetve; arra törekszenek, hogy többnyire az összes ismertebb gyógynövényt bemutathassák; a kertben közel 150 féle gyógynövény található
6. **Gyermek ágyás:** olyan gyógynövények, melyek színesek, azaz figyelemfelkeltők, megtapinthatók, illatosak és meg is lehet kóstolni őket (például kamilla, menta, rozsmaring...)
7. Játzóhely
8. **Gyuri bácsi kedvencei:** ebben az ágyásban Gyuri bácsi kedvenc gyógynövényei vannak, ilyen közülük a fürtös menta és a kakukkfű
9. **Dízágyás:** csarab ágyás, körülötte, mint növény koszorú erdei pajzsika, ennek az ágyásnak csak díszítő funkciója van
10. **Sövény:** természetes jellegű növénycsoportosulások
11. Úthálózat (levélerezet)

17. kép: (Forrás: Saját képek)

5.5. Györgytea készítmények

A Györgytea készítmények széles skálája bárki számára elérhető. A köztudatban azonban leginkább a gyógynövényes teák ismertek, kezdve a cukorbetegeknek kifejlesztett Diabess-Györgyteával. Ebből a termékből származik a márka további, különböző kategóriájú termékválasztéka is.

Kialakulási sorrendben: Diabess Györgytea (az első hivatalos Györgytea termék) => Egyedi teák (egy féle gyógynövény szárított változata) => Keverék teák (több féle, azonos gyógyhatású teakeverék) => Filteres teák (egyszerűbb elkészítési módszer) => Élvezeti teák (fantázianévvel ellátott, kellemes ízű keverékek) => Gyerekteák (kifejezetten gyerekek számára fejlesztett) => Krémek, Kivonatok, Könyvek, Programok.

A mellékletben egy összefoglaló táblázat szerepel, amely a kategóriákat és egy-egy példát kiragadva részletesebben bemutatja a Györgytea kínálatot. (Int.12)

Kategória/Név	Mit tartalmaz?	Mire használják?
Élvezeti teák Erdő csendje	Gyógynövény keverékek, ízletes teák	Relaxálás, mindennapi fogyasztás
Gyógynövényes krémek Körömvirág krém	Natúrkozmetikumok gyógynövény kivonatokkal	Bőrápolás, természetes kozmetikum
Babavilág Kakukkfűves babafürdető	Termékek babaváráshoz és babaápoláshoz	Kismamáknak, babáknak, családoknak
Keverék teák Tüdőfűleveles teakeverék	Több gyógynövény kombinációja	Egészségmegőrzés, konkrét panaszokra
Filteres keverék teák Csalánleveles teakeverék	Kényelmes filteres kiszerezésű keverékek	Gyors elkészítés, praktikus használat
Egyedi teák Cickafark	Válogatott, prémium gyógynövények	Speciális, magas minőségű teák
Teák cukorbetegeknek Diabess Györgytea	Cukormentes, adalékmentes gyógynövény teák	Cukorbetegek számára is biztonságos

Kategória/Név	Mit tartalmaz?	Mire használják?
Gyógynövénykivonatok Fekete nadálytő kivonat	Koncentrált gyógynövénykivonatok	Erősebb hatás, komolyabb állapotokra
Gyógynövény kapszulák Ízület kapszula	Gyógynövény porok kapszulába zárva	Kényelmes gyógynövény-fogyasztás
Egészségvédő program Egészségnaptár	Komplex gyógynövényes csomagok	Célzott egészségmegőrzés (máj, szív, stressz stb.)
Csomagok gyógynövény kúrákhoz Immunerősítő csomag	Különféle célokra összeállított csomagok	Egyszerű természetes megoldások
Könyvek Apám, a füvesember	Gyógynövényes tudást tartalmazó könyvek	Tudás bővítése, tanulás

2.ábra: (Forrás: Saját ábra)

6. Leporellók elemzése

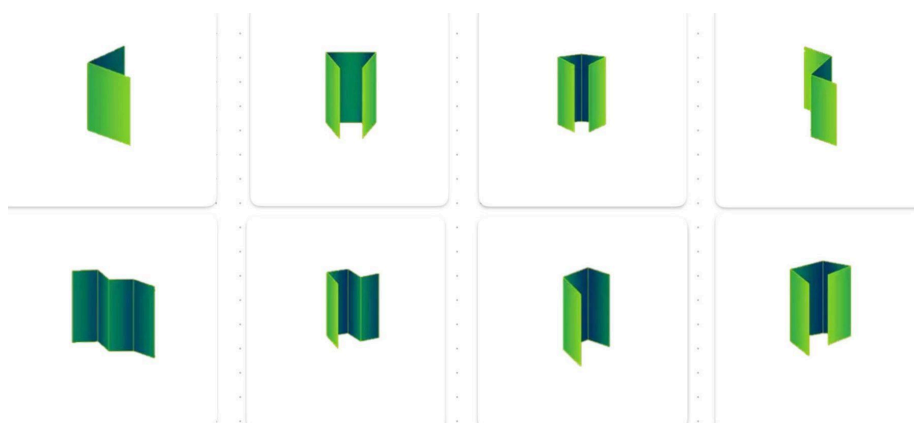
6.1. A leporelló általános formai és tartalmi jellemzői

Az általam vizsgált és elemzett leporellók mind tájépítészeti, kertépítészeti alkotásokhoz köthetők. A Kertművészeti és Kertépítő Tanszék gyűjteményéből 9 darab leporellót válogattam ki. A kiválasztás során azokat az anyagokat vettem figyelembe, amelyeket a témám szempontjából a leginkább hasznosítani tudtam.

Elemzésemben különböző típusok szerint csoportosítom őket majd részletesen elemzem különböző szempontok szerint. Mindezek mellett bemutatom a leporelló műfaját, mint az általános marketing szóróanyag egyik jellemző formáját.

Mi a leporelló?

A leporelló egy olyan nyomtatvány, amely általában harmonikaszerűen hajtogatott formában készül. Természetesen léteznek ettől eltérő hajtogatási módok is, azonban én a leporelló hagyományos, harmonikaszerű változatát veszem alapul vizsgálatom során. Formai sajátosságai miatt különösen népszerű a marketingkommunikációban, hiszen változatos és kreatív módon képes az információ közvetítésére. Általában ez egy kisebb méretű kiadvány, de kiterítve A 4-es, de akár A 3-as papírméretű is lehet. Tervezésekor többféle hajtási technika alkalmazható (például Z-hajtás, oltárhajtás, félbehajtás, göngyölt hajtás stb.), amelyek lehetőséget adnak az egyedi és kreatív megjelenés kialakítására. (Int.13)

18. kép: Hajtogatás típusok

(Forrás: 3mango.hu)

Megalkotása komplex tervezést igényel, ugyanis minden oldalnak összhangban kell lennie, akár együttesen akár összecsucott állapotában. A hajtogatás ritmusa az olvasót folyamatos felfedezésre ösztönzi. Bizonyos típusú leporellóknál a teljes tartalom akkor válik láthatóvá, ha kiterítjük, kihajtogatjuk és összességében nézzük.

Sajátos megjelenése miatt a benne szereplő szövegrészeknek rövidnek és lényegretörőnek kell lennie. A tájépitészeti leporellóknál kép anyagokkal térképekkel, ábrákkal illusztrálják, amelyek segítik az információk vizuális befogadását. Ezek a kiadványok minden esetben bemutató, informáló, ismeretterjesztő funkciót töltenek be, változatos, kreatív prezentálással. Az esztétikus megjelenéshez hozzájárul az egységes színek, tipográfia és elrendezés használata ami segíti az olvasót a könnyű tájékozódásban. Szerkezete a hajtások által különálló tartalmi egységekből áll össze.

Tájépitészeti szempontból alkalmazása előnnyel szolgál sok másik nyomtatvánnyal szemben (szórólap, poszter).

Leporelló marketing jelentőségei és alkalmazásának előnyei:

- Kedvezőbb formátum: hajtogatott formátuma miatt kompakt, de több információt tartalmaz, könnyedén átlátható és értelmezhető
- Komplexebb megjelenés: esztétikus, igényes, kreatív, vizuális tartalom megjelenítésére alkalmas; hosszabb, tömörebb tartalom; sokoldalú megjelenés (különböző méret, forma)
- Hosszabb élettartam: megjelenése miatt, nagyobb eséllyel kerülhet megőrzésre
- Költséghatékonyság: rövid határidőn belül, költséghatékony módon készíthető
- Személyesebb hangvételi
- Tájépitészeti rendezvényeken alkalmazható
- Gyógynövénykertek történetének vizuális bemutatása, termékek bemutatása

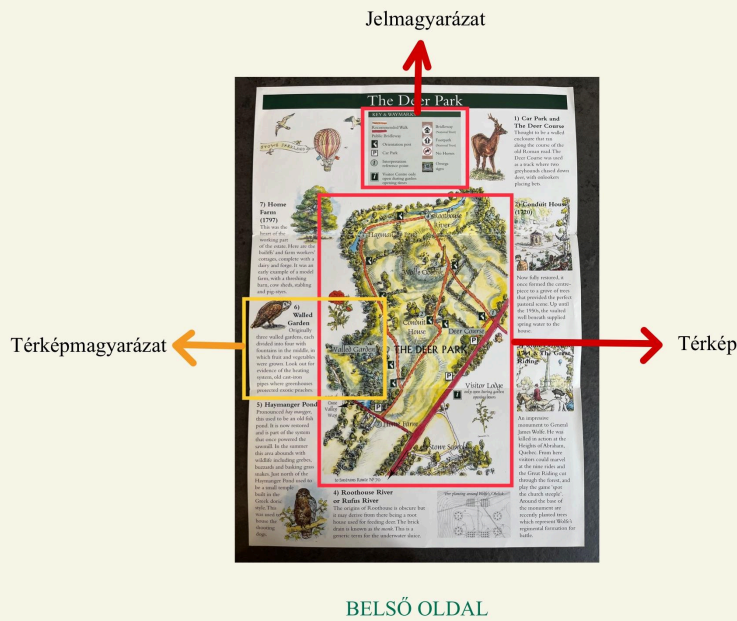
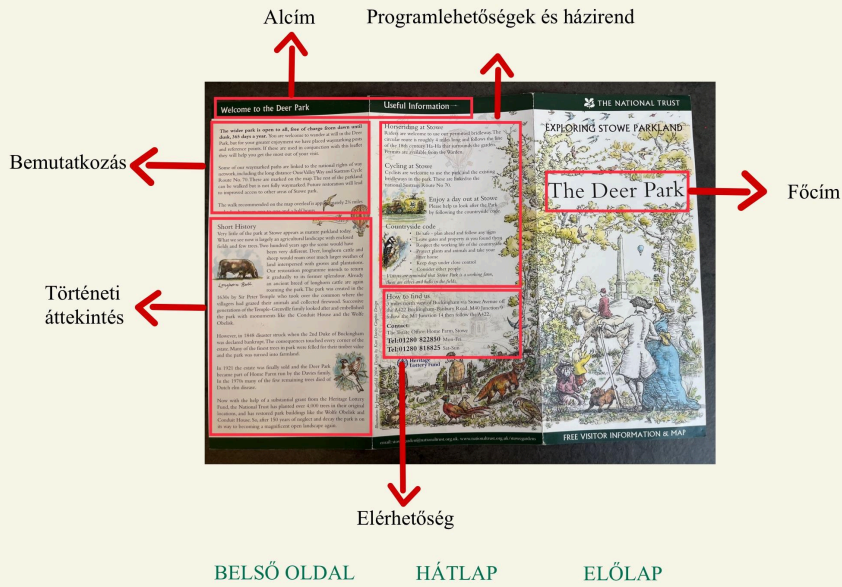
(Int.14)

6.2. A tájépítészeti leporellók részletes elemzése

The deer park leporelló alapján a szerkezeti elemek a következők:

- **Előlap:** az előlapon található a leporelló címe
- **Belső oldalak:** a belső oldalak a tartalmi oldalak, a behajtható oldal tetején találhatóak az alcímek, a szöveges tartalmi részeket bekezdésekre osztva címsorokkal tagolják (ebben a részben olvashatunk egy rövid bemutatkozásról és történeti áttekintésről), a leporelló másik, kiteríthető és egészében értelmezhető oldal együttese térképet, térképmagyarázó szövegrészeket és jelmagyarázatot tartalmaz
- **Hátoldal:** fontos információk (programlehetőségek, házirend, kapcsolat/elérhetőség)
- A két kiterített oldal együttes egymástól eltérő formátumban olvasható, a térképes része álló, a többi fekvő, A 4-es nagyságban
- **Grafika:**
  - Az előlapi grafika keretet ad a főcímnek, ezáltal jól olvasható
  - Vizualitással dominál
  - Kézi rajzok személyessé teszik, gyermekkori emlék-meseillusztráló hatása van, így az olvasó könnyebben tud kapcsolódni a tartalomhoz (Micimackó)
  - Kiegyensúlyozza az összehatást a verbális és a vizuális tartalom között
  - Szabadkézi rajzok dominálnak, ezért ez akkor alkalmazható hogyha jó minőségű, grafikailag kidolgozott igényes rajzok állnak rendelkezésünkre
- **Tipográfia:**
  - Maximum 2 féle, klasszikus betűtípus használata
  - Főcím nagy, fejezetcímek kisebbek, törzsszöveg még kisebb betűméret
  - Betűszín fekete vagy sötétszürke
  - Balra zárt, egyenes sorok
  - Görbített szöveg csak a térképen

LEPORELLÓ SZERKEZETI EGYSÉGEI

3. ábra: The deer park leporelló
(Forrás: saját készítésű ábra és fénykép)

6.3. A tájépítészeti leporellók típusai

Az alábbi leporellókat kert- és tájépítészeti szempontból elemeztem. Az általam vizsgált leporellók botanikus kertek, kastélykertek, történelmi kertek, városi kertek, ökológikus kertek és végül a gyógynövényes kertek kiadványait mutatja be. Megvizsgáltam őket tartalmi szempontból is és így alakult ki egy szűkebb csoportosítás, melyek a következők: **vizuális leporelló, verbális leporelló, interaktivitásra ösztönző leporelló, programorientált leporelló.**

A vizuális leporelló (*The Deer Park, The Birmingham Botanical Garden, Hampton Court Palace Gardens, Nymans*) legnagyobb százalékban képeket tartalmaz és kevés lényegre törő információval dolgozik. Célja a figyelemfelkeltés, vizuális élményre hatás. Ez leginkább a botanikus kertekre jellemző típus, ahol növényeket, izgalmasabb kertrészeket bemutató képek vonják magukra a figyelmet. (19. kép: A képen a Nymans National Trust leporellója látható; saját fénykép)

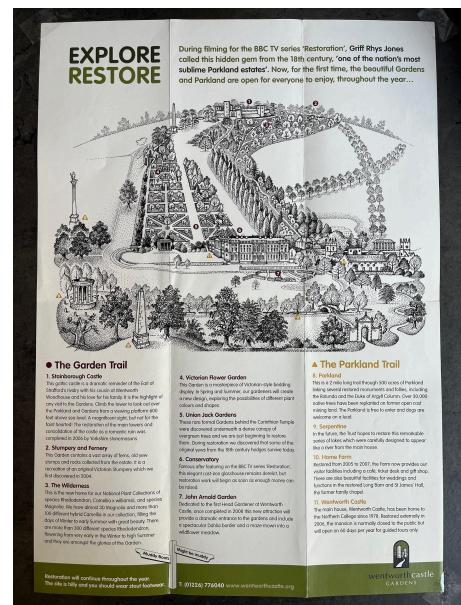

A verbális leporelló (*Hovedstadens grønne oaser, Hier Blüht Dir Was naturgarten*) sok szöveget, kevesebb vagy kevés ábrát és képanyagot tartalmaz. Célja az információ átadás, edukálás, tájékoztatás. A képek az egyes szövegrészek alátámasztására szolgálnak. A szövegrészekben való könnyed tájékozódást címekkel, alcímekkel, kiemelésekkel, aláhúzásokkal vagy szövegdobozokkal segítik. (20. kép: A képen a Hovedstadens grønne oaser leporellója látható; saját fénykép)

Az interaktivitásra ösztönző leporelló (*Wentworth Castle Gardens, Kew*) térkép alapú, mely azon kívül, hogy segíti a helyszíni tájékozódást, információ átadásra is szolgál. Az egyes térképi elemekhez gyakran szöveges rész is társul. A szöveg és a kép együttesen ösztönöz aktív felfedezésre.

(21. kép: A képen a *Wentworth Castle Gardens* leporellója látható; saját fénykép)

A programorientált leporelló (*Harewood*) magába foglalja az éves programtervet. Célja, hogy időrendben vizuális kiegészítésekkel rendezetten bemutassa az adott helyszíni éves, vagy szezonális programjait. A kronologikus sorrend miatt könnyen követhető és értelmezhető. (22. kép: A képen a *Harewood* leporellója látható; saját fénykép)

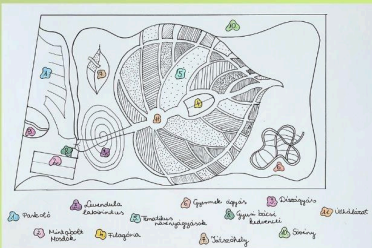
6.4. Gyuri bácsi gyógynövény kertjéhez készített saját leporelló

A leporelló készítésekor egy vizuális leporellót terveztem meg. Az előlapon található a cím és egy idézet Szabó Györgytől, ami véleményem szerint jól összefoglalja mindazt amire számíthat a látogató, akár a termékek iránti érdeklődésekor, illetve egy személyes hangvételt ad az olvasó számára. Tartalmi részében, azaz a leporelló belső oldalain szerepel egy rövid kertbemutató, amely magába foglal egy rövid történeti áttekintést, a kert gyógynövényeinek nagy részét, melyek laikusok számára is ismert gyógynövények lehetnek, illetve egy termékismertetőt a Györgytea kínálatából. Végezetül a hátlapon megtalálható minden fontos információ az elérhetőségekről.

A kert története

Gyuri bácsi első gyógynövénykertje Bükköszentkereszt határában az ezredfordulón jött létre abból a célból, hogy megőrizze a lassan feledésbe merülő népi gyógyászat növényeit. Az országSZerte ismert kertben, melyet évente több ezer látogató keres fel napjainkban is, hasznos és érdekes oktató-nevelő munka folyik. A hárslevelet formázó, új kert 2020-ban nyitotta meg kapuit.

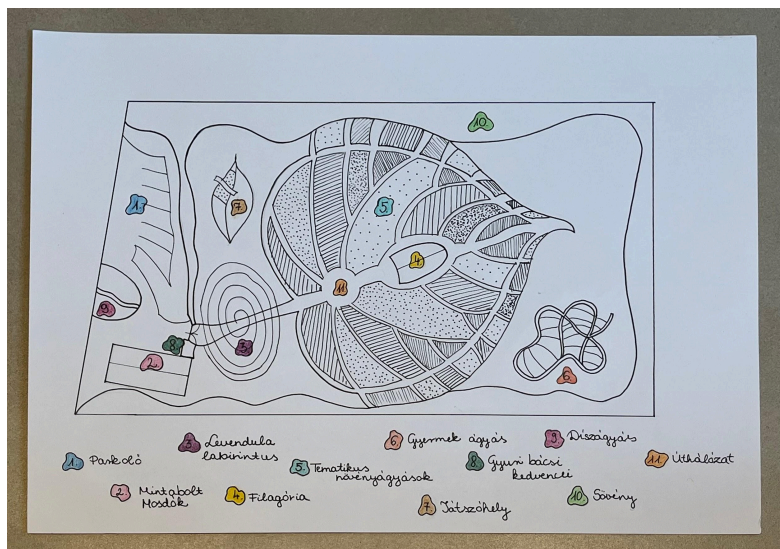
A kert növényei

Málna, nyír, fekete áfonya, fekete bodza, galagonya, fekete ribizli, gyepürózsa, homoktövis, som, hárs, kökény, dió, vadszeder, levendula, apróbajorgán, bazsalikom, bíbor kasvirág, menta, varjánhaj, búzavirág, citromfű, erdei pajzsika, édesgyökér, édeskömény, üröm, fekete nadálytő, menta, gilisztavész, varádics, gyermekláncfű, házi len, hegyi csombord, kerti borsfű, gölyaorr, kamilla, orvosi székfű, izsóp, kakukkfű, kék iringó, kis ezerjófű, meténg, kisvirágú lúzike, körömvirág, kövirózsa, cikafark, galaj, orbáncfű, macskagyökér, pemetefű, tüdőfű, csalán, lósóska, aranyessző, mezei katáng, mezei zsurló, szurokfű, oregánó, vasfű, légyszűrő palástfű, lándzsás útifű, sásliliom, szőszös ökörfarkkóró, terjőke, kígyósísz, zsálya, margitvirág, réti legyezőfű.

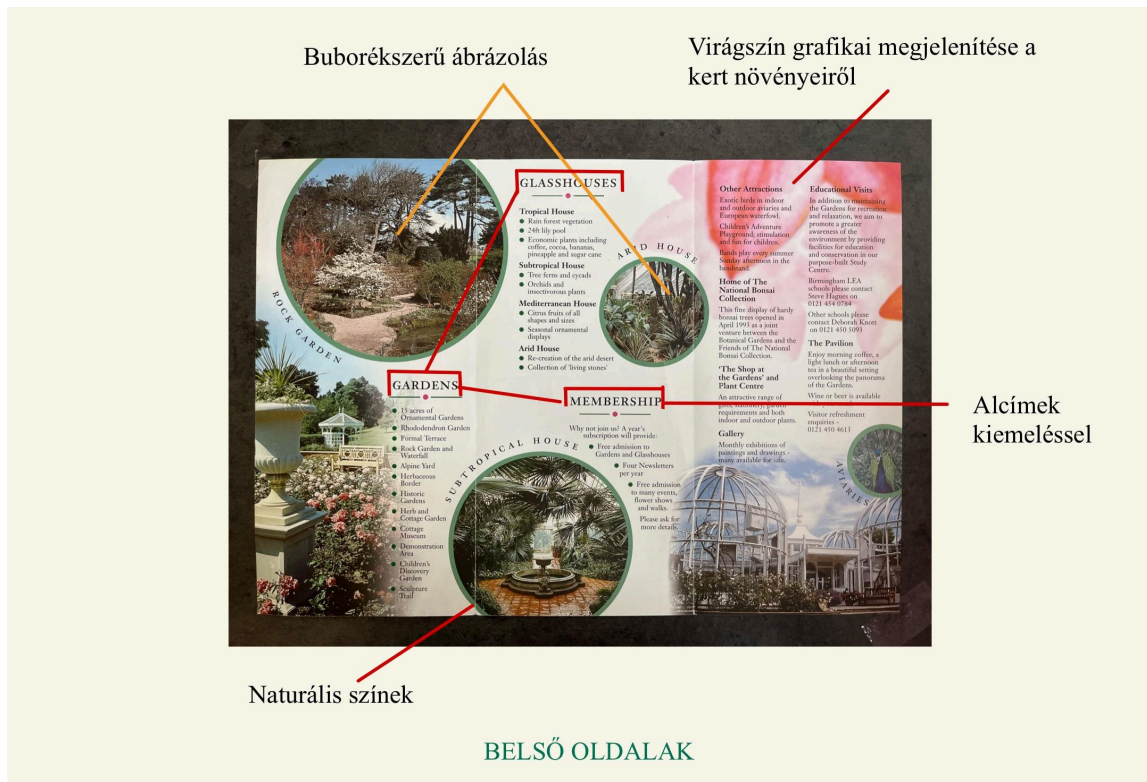
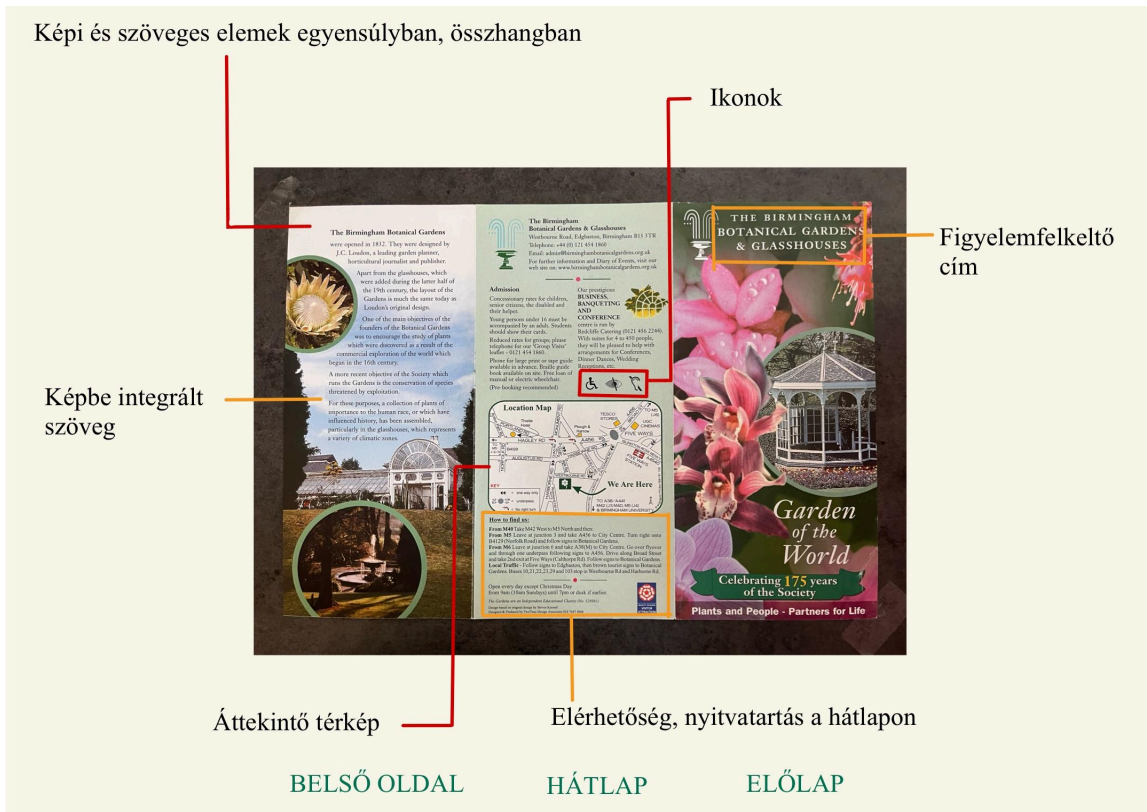
Termékek

Alapszempont volt, hogy sok képi, grafikus elem legyen benne figyelemfelkeltés és annak megragadása céljából. Természetközeli és figyelemfelkeltő színeket is alkalmaztam, bizonyos helyeken kontrasztban elhelyezve. A hajtogatási formát kihasználva választottam bele olyan képeket, melyek vagy csukott vagy kiterített nézetében alkotnak összeillesztett képet, ezzel is igyekeztem izgalmasabbá tenni a leporellót. Mindemellett a térképi anyagot saját kézzel készült rajzzal jelenítettem meg.

Az előképet egy botanikus kert leporellója adta. Az alábbi ábrán bemutatom a grafikai jellemzőket, amik inspiráltak a Györgytea kert leporelló tervezéskor.

4. ábra: (Forrás: saját ábra)

7. Eredmények/konklúzió

Készítettem egy táblázatot a szakdolgozatom során elemzett leporellókból, melyeket négy csoportba rendeztem (vizuális, verbális, interaktivitásra ösztönző, program orientált).

A vizuális leporelló legfőbb jellemzője az esztétikus elrendezés és a magával ragadó képi világ. A verbális leporellók esetében a hangsúly a részletes leírásokon van. Az interaktivitásra ösztönző leporellók útvonalrajzok és térképek segítségével inspirálják a látogatókat a kert feltárására. A negyedik csoportba soroltam azokat, amelyek főként a programok bemutatására szolgálnak, ezt a naptár jellegű megjelenítés segíti.

Az elemzés alapján megállapítható, hogy a tájépítészetben alkalmazott vizualitás és térbeliség leképezésére különösen a vizuális, illetve az interaktivitásra ösztönző leporellók bizonyulnak a legmegfelelőbbnek.

Típus	Elemzett példák	Funkció	Tartalmi jelleg	Vizuális megjelenés	Tájépítészeti illusztrációk / tervek	Inter-aktivitás	Információ Orientáltság
Vizuális leporelló	The Deer Park, The Birmingham Botanical Garden, Hampton Court Palace Gardens, Nymans	Figyelem-felkeltés, vizuális élmény	Kevés szöveg, rövid leírások	Képek dominálnak, esztétikus elrendezés	Alaprajzok, látványtervek, helyszíni fotók	Nem jellemző	Kevésbé információ-orientáltság
Verbális leporelló	Hovedstadens grønne oaser, Hier Blüht Dir Was – Naturgarten	Tájékoztató, edukáció	Sok szöveg, részletes leírások	Szöveg dominál, tipográfiai kiemelések jellemzik	Ábrák, rajzok, magyarázó jellegű illusztrációk	Nem jellemző	Erősen információ-orientált
Inter-aktivitásra ösztönző leporelló	Wentworth Castle Gardens, Kew	Aktív felfedezés, helyszíni tájékozódás	Szöveg és térkép kombinációja	Térképi elemek dominálnak, piktogramok használata jellemzi	Térképi tervek, útvonalrajzok	Erősen jellemző	Mérsékelt információ-orientált
Program-orientált leporelló	Harewood	Éves/szezonális programok bemutatása	Rövid, időrendbe rendezett tartalom	Egyszerű, áttekinthető grafikai elrendezés	Naptár jellegű vizuális megjelenítés	Részben jellemző	Mérsékelt információ-orientált

5. ábra: Leporellók csoportosítása jellemzőik szerint

(Forrás: saját ábra)

7.1. A gyógynövényes kertek jövője és potenciálja

Az általam vizsgált gyógynövényes kertek alátámasztják, hogy Magyarországon egyre nagyobb szerepet kap a természetes életmód, a fenntarthatóság, a környezettudatos szemlélet. A különböző funkciójú kertek, kezdve a nagy történelmi múlttal rendelkező pannonhalmi kerttel és a viszonylag modern Györgytea kerttel, mind arra törekednek, hogy ez a kultúra ne csak a múltban, hanem a jelenben is meghatározó szerepet töltsön be az emberek életében.

A dolgozatban szereplő kertek többfunkciós szerepet töltenek be. Oktatási és ismeretterjesztő funkcióval rendelkeznek, turisztikai és értékteremtő jelentőséggel bírnak, így mind a turizmusban, egészség tudatosság kialakításában és az erre való nevelésben rejlik a gyógynövényeskertek jövője és potenciálja.

Az általam részletesen bemutatott kertekről és a hozzájuk tartozó főbb információkról készítettem egy könnyen áttekinthető táblázatot, amely rendszerezi a legfontosabb jellemzőket és összefoglalja a 4. fejezetben bemutatott tartalmakat.

Kert neve	Elhelyezkedés	Terület nagysága	Alapító / Tervező	Fő funkció / cél	Jellegzetességek
Pannonhalmi Főapátság Gyógynövénykertje	Pannonhalma, Győr-Moson-Sopron vármegye	kb. 11 ha - 7 ha gyógynövény, - 4 ha levendula	Bencés szerzetesek (996), Szeder Fábian (19. sz.)	Gyógynövény termesztés, bemutató és turisztikai cél, hagyományörzés	UNESCO Világörökség része; levendulás ültetvények; lepárlóüzem, illatmúzeum, gyógynövényház és teázó
Dr. Szalai Miklós Gyógynövényeskert, Bemutató- és Oktatóközpont	Halimba, Veszprém vármegye	1800 m ²	Dr. Szalai Miklós plébános	Oktatás, szemléletformálás, egészséges életmód népszerűsítése	Kneipp-mezitlábás ösvény, ovi kert, veteményes, rovarhotel, vegyszermentes gazdálkodás
Gyógynövény Kutató Intézet Botanikus Kertje	Budakalász, Pest vármegye	4,5 ha	Dr. Szabó Lajos (1950), Tétényi Péter	Kutatás, fajmegőrzés, oktatás	Kemotaxonomiai rendszer szerint rendezett gyűjtemény (≈900 taxon), védett és őshonos fajok, üvegházi gyűjtemény
Szeri Gyógynövényház és Kert	Ópusztaszer, Csongrád-Csanád vármegye	kb. 1 ha	Ópusztaszeri Nemzeti Történelmi Emlékpark, inspiráció: Lepár Karolina	Hagyományörző Bemutató és oktatás	Középkori kolostorkert mintájára épült, 150 növényfaj, feldolgozó és szárító üzem, megújuló energiahasználat
Györgyteakert	Bükkszentkereszt, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye	kb. 1 ha	Szűcs Gábor (tervező), Szabó György (alapító)	Bemutató- és ismeretterjesztő kert, gyógynövények megismertetése	Hársfalevél alakú elrendezés, filagória központi elemmel, levendula labirintus, tankert és játszótér

6. ábra: Gyógynövényes kertek jellemzőinek összefoglalója

(Forrás: saját ábra)

7.2. A gyógynövényes kertek marketing jelentősége tájépítészeti szempontból

Általánosságban véve a gyógynövényes kertek elsősorban az emberek testi-lelki egészségének megőrzésében, helyreállításában segítenek, de emellett különböző funkciókkal is rendelkezhetnek (Isd. *7.1. fejezet*), ami fontos a kertek marketingjének szempontjából. A gyógynövényes kertekről összességében elmondhatjuk, hogy nagy marketing-potenciált hordoznak, mert egyszerre kapcsolódhatnak az egészséges életmódhoz, a fenntarthatósághoz, a turizmushoz és az oktatáshoz.

Az alábbiakban felsorolom a főbb marketing irányokat:

1. Egészség: gyógyszerek, természetgyógyászat mint fitoterápia, aromaterápia
2. Fenntarthatóság, biodiverzitás: ökológiai termesztés, méhbarát kert, helyi kézműves termékek
3. Gasztronómia: termékkóstolók
4. Oktatás, programok: tanuló kert gyerekeknek, gyógynövényes túrák, workshopok, naturkozmetikumok készítése

Tájépítészeti szempontból elmondható, hogy a nyilvános gyógynövénykertek marketingjéhez fontos, hogy a kert vonzó látványossággá váljon a látogatók számára, amit egy megfelelő tájépítészeti terv nagyban elősegíthet, megalapozhat. A kertek marketing arculatának a bemutatására kiváló eszköz a leporelló, mint nyomtatott szóróanyag, a 6. fejezetben részletezett tulajdonságai miatt. Tájépítészeti szempontból a leporelló kiegészíti a térélményt azzal, hogy a környezethez kapcsolódó tartalmat kézzelfogható formában tudja közvetíteni, információkat foglal össze magas színvonalú grafikai, tipográfiai tartalommal, melynek fő grafikai eleme a tájépítészeti terv.

8. Összegzés

Szakedolgozatomban a gyógynövényes kertek sokoldalúságát vizsgáltam meg tájépítészeti és marketingkommunikációs szempontból.

A történeti áttekintés során bemutattam a gyógynövények évezredes felhasználását az ókori civilizációktól kezdve a középkori kolostorokon át napjainkig. Részletesen foglalkoztam a magyar bencés hagyományokkal, különösen a tihanyi és pannonhalmi szerzetesek gyógynövény ismereteivel és gyakorlatával. Megállapítottam, hogy a 20. században háttérbe szorult népi gyógyászati tudás a 21. században reneszánszát éli, köszönhetően a természetes gyógymódok és a fenntartható életmód iránti növekvő társadalmi igénynek.

Munkám során négy jelentős magyarországi gyógynövényes kertet elemeztem: a Pannonhalmi Főapátsági Arborétumot és Gyógynövénykertet, a Dr. Szalai Miklós Gyógynövényeskertet Halimbán, a Gyógynövénykutató Intézet Botanikus Kertjét Budakalászon, valamint a Szeri Gyógynövényházat és kertet. Közülük a Gyógynövény Kutató Intézetbe sikerült személyesen is ellátogatnom és beszélgetni az ott dolgozókkal.

Minden esetben feltártam a kertek történetét, jellegzetességeit és marketing tevékenységeit. Fontos tapasztalás volt számomra, hogy ezek a kertek nemcsak termesztési helyszínek, hanem oktatási és szemléletformáló funkciót is betöltenek.

Dolgozatom központi elemét Szabó György, Gyuri bácsi gyógynövény kertjének részletes bemutatása adta. A bükk-szentkereszti látogatásom során, amelyet Mezőfi Attila vezetett, közvetlen betekintést nyerhettem a kert működésébe és a mögötte álló filozófiába. A 2020-ban megnyílt kert Szűcs Gábor tervei szerint hársfalevél alaprajzzal készült, amely a „részek és egész harmóniáját” szimbolizálja.

A gyakorlati munka részeként alaposan elemeztem a leporellók általános formai és tartalmi jellemzőit, különös tekintettel a tájépítészeti leporellókra. Kutatásom során megállapítottam, hogy a leporellók különböző típusok szerint csoportosíthatók és elemezhetők. Az elemzésem alapján elkészítettem egy leporellót a Györgyteakert számára, amely vizuális kommunikációs eszközként szolgál a kert népszerűsítésére. A tervezés során egy botanikus kert leporellója szolgált inspirációként, amelynek grafikai jellemzőit részletesen elemeztem. A saját leporellómban törekedtem arra, hogy a képi dominancia és a tömör szöveges információk egyensúlyban legyenek. Fontos szempont volt számomra, hogy a leporelló ne csak információt közvetítsen, hanem a kert hangulatát, a gyógynövények szépségét és a Györgytea márka termékeit is megjelenítse.

Kutatásom során megerősítést nyert, hogy a gyógynövényes kertek jövője a többfunkciós megközelítésben rejlik: a gyógyászati, oktatási, turisztikai és termékfejlesztési funkciók integrációjában. A sikeres működéshez elengedhetetlen a magas színvonalú tájépítészeti kivitelezés és az élményalapú marketing összekapcsolása.

Véleményem szerint a gyógynövényes kertek nemcsak esztétikai és gyógyászati értéket képviselnek, hanem fontos szerepet töltenek be a természetközeli életmód népszerűsítésében is. A látogatók számára lehetőséget kínálnak arra, hogy megismerjék ezeket a különleges növényeket, alkalmazási lehetőségeiket, és akár saját kertjükben is hasznosítsák ezt a tudást.

Dolgozatom célkitűzései teljesültek: bemutattam a gyógynövényes kertek történeti háttérét, feltártam a hazai kertek sokszínűségét és marketing tevékenységeit, részletesen elemeztem a Györgytea Kertet, elemeztem a leporellók típusait és jellemzőit, valamint elkészítettem a tervezett leporellót.

9. Felhasznált irodalom

9.1. Nyomtatott irodalom:

- 1 HOHENBERGER 1993 *Dr. Eleonore Hohenberger 1993*
Gyógynövények, fűszernövények
új kertészeti lehetőségek
Magyar Könyvklub, Budapest, 1998
(fordította: Andrásfalvy András, Andrásfalvy Márton)
- 2 BREMMNESS 1994 *Lesley Bremness 1994*
Határozó kézikönyvek
Fűszer-és Gyógynövények
Egyetemi nyomda, Budapest, 1995
- 3 LOPES SZABÓ 2013 *Lopes-Szabó Zsuzsa 2013*
A bükki füvesember nyomában
Györgytea kft. Magánkiadás
- 3 SZABÓ, DOMA-TARCSÁNYI, NÁDASSY 2017
Szabó Krisztina, Doma-Tarcsányi Judit,
Nádassy László 2017
Lágyszárú növények és alkalmazásuk a
tájépítészetben
Szent István Egyetem Kiadó, 2017

- 4 BALPATAKI 2022 *Balpataki Laura Ivett 2022*
Portfólió
Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Károly Róbert Campus
Gyöngyös 2022
- 5 PALATINUS 2024 *Palatinus Ákos Gyula 2024*
XXVI. Országos Gyógyszertári Asszisztens
Továbbképző Előadói Vándorszerleg Verseny
A Szeri Gyógynövényház története
2024
- 6 TÓTH, HARMATH-GYETVAY 2022/03 *Tóth Péter; Harmath-Gyetvay Enikő*
Országépítő, 2022/03
Részek és egész harmóniája

9.2. Internetes források:

- Int.01 Repository of the Academy's Library <https://real.mtak.hu/178203/1/2023.13.3.5.pdf>
2023.13.3.5.pdf
(látogatás dátuma: 2025.01.17.)
- Int. 02 Naturland Egészségcentrum <https://naturlandegeszsegcentrum.hu>
Gyógynövény Történelem
(látogatás dátuma: 2025.01.17.)
- Int. 03 Kaleidoscope <http://www.kaleidoscopehistory.hu/>
Botanikus kertek kialakulása, tervezése,
építése, és használatuk a gyógyításban
- Int.04 Zöld Zóna Kertszépítés <https://www.zoldzonakertszepites.hu/>
Gyógy-és fűszernövény spirál
(látogatás dátuma: 2025.02.23.)
- Int. 05 Pannonhalmi Főapátsági <https://pannonhalmifoapatsag.hu/>
Arborétum és Gyógynövénykert
(látogatás dátuma: 2025.06.13.)
- Int. 06. Pannonhalmi Főapátság <https://foapatsagiturizmus.hu/>
(látogatás dátuma: 2025.06.13.)
- Int. 07 Dr. Szalai Miklós Gyógynövényeskert, <https://www.halimba.hu/>
Bemutató- és Oktatóközpont
(látogatás dátuma: 2025.06.14.)
- Int. 08 Magyar Mezőgazdaság <https://magyarmezogazdasag.hu>
Gyógynövényes kert Halimbán
(látogatás dátuma: 2025.06.14.)

Int. 09 Gyógynövény kutató Intézet

<https://gynki.hu/>

Botanikus Kertje

(látogatás dátuma: 2025.06.15.)

Int. 10 Szeri Gyógynövényház és kert

<https://opusztaszer.hu/>

(látogatás dátuma: 2025.06.16.)

Int. 11 Építészfórum-

<https://epiteszforum.hu/>

Gyógynövényház az ópusztaszeri

Monostor Kertben

(látogatás dátuma: 2025.06.16.)

Int. 12 Györgytea termék kínálat

<https://gyorgyteabolt.hu/>

(látogatás dátuma: 2025.09.21.)

Int.13 Leporelló általános jellemzői

<https://3mango.hu/leporello/>

(látogatás dátuma: 2025.10.12.)

Int.14 Leporelló általános jellemzői

<https://roadster.hu/>

(látogatás dátuma: 2025.11.01.)

MATE Szervezeti és Működési Szabályzat

III. Hallgatói Követelményrendszer

III.1. Tanulmányi és Vizsgaszabályzat

6.13. sz. függeléke: A MATE egységes szakdolgozat / diplomadolgozat / záródolgozat / portfólió készítési útmutatója

4.2. sz. melléklete: Nyilatkozat a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről (módosítva: 2025. október 16.)

NYILATKOZAT

a záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió¹ nyilvános hozzáféréseiről és eredetiségéről

A hallgató neve: Klinszky Lara Bodza
A Hallgató Neptun kódja: AOB3ZB
A dolgozat címe: Gyógynövényes kertek és marketing
A megjelenés éve: 2025
A konzulens intézetének neve: Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
A konzulens tanszékének a neve: Tájépítészeti és Településtervezési Tanszék

Kijelentem, hogy az általam benyújtott záródolgozat/szakdolgozat/diplomadolgozat/portfólió² egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, és az irodalomjegyzékben szerepeltettem. Továbbá kijelentem, hogy a dolgozat elkészítése során alkalmazott mesterséges intelligencia-eszközök (pl. szöveggenerálás, nyelvi javítás, fordítás, adatelemzés) használata nem helyettesítette a saját kutatási és alkotói munkámat, azok alkalmazását a források között vagy a módszertani részben feltüntettem, és a szakmai-etikai elvárásoknak megfelelően jártam el.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkor szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe. Tudomásul veszem, hogy a megvédett és

- nem titkosított dolgozat a védést követően
- titkosításra engedélyezett dolgozat a benyújtásától számított 5 év eltelté után

nyilvánosan elérhető és kereshető lesz az Egyetem könyvtári repozitori rendszerében.

Kelt: Budapest, 2025. év 11. hó 03. nap

Hallgató aláírása

¹ A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

² A megfelelő dolgozattípus meghagyása mellett a többi típus törlendő.

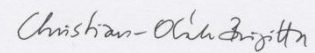
NYILATKOZAT

Klinszky Lara Bodza (hallgató Neptun azonosítója: AOB3ZB) konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót¹ áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A záródolgozatot/szakdolgozatot/diplomadolgozatot/portfóliót a záróvizsgán történő védeésre javaslom / nem javaslom².

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*3

Kelt: Budapest, 2025.10.30.

belső konzulens

Hallgatók, doktoranduszok nyilatkozata mesterséges intelligencia (MI) alkalmazásáról

1. Általános adatok

Hallgató neve:	Klinszky Lara Bodza
Neptun-kódja:	AOB3ZB
Képzési szint (a megfelelőt jelölje X-szel):	☒ BSc/BA ☐ MSc/MA ☐ Doktori (PhD) ☐ Egyéb: .....
Tantárgy neve/kódja*:	Szakdolgozat készítés "A" TETTD109N
A munka címe:	Gyógynövényes kertek és marketing

* doktori értekezés esetén nem kitöltendő

2. Nyilatkozat az MI használatáról

Alulírott, etikai felelősségem teljes tudatában az alábbi nyilatkozatot teszem:

(Kérjük, válasszon egyet az alábbi lehetőségek közül!)

A) Nem alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Amennyiben ezt jelölte, a további táblázatok kitöltése nem szükséges.)

B) Alkalmaztam mesterséges intelligencia rendszert vagy szolgáltatást.

(Kérjük, töltsse ki a vonatkozó táblázatokat!)

3. A mesterséges intelligencia használatának részletezése

I. TÁBLÁZAT: Asszisztensi vagy kisebb mértékű felhasználás (pl. fordítás, nyelvi korrekció, ötletelés stb.)

(Ezen felhasználások esetében a konkrét promptok és válaszok csatolása nem szükséges.)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve és verziója	Érintett rész (ha nem a szöveg egészére vonatkozik)
nyelvi korrekció, fordítás	ChatGPT, GPT-5	

II. TÁBLÁZAT: Jelentős tartalmi hozzájárulás (pl. egy teljes ábra vagy egy hosszabb szövegrész generálása)

(Ezekben az esetekben a felhasznált kulcsfontosságú promptok és az MI által adott nyers válaszok dokumentálása és a munka **mellékletében való csatolása szükséges.**)

A felhasználás célja	Alkalmazott MI-eszköz neve, verziója, elérhetősége	Az érintett fejezet / ábra / táblázat pontos sorszáma	A prompt-naplót tartalmazó melléklet
----------------------	--	---	--------------------------------------

			bejegyzésének sorszáma

3/A. Oktató által előírt kiegészítő szabályok (ha vannak)

Amennyiben az adott tantárgy oktatója vagy témavezetője az MI-eszközök használatára vonatkozóan külön szabályokat vagy elvárásokat határozott meg, kérjük, az alábbi mezőben foglalja össze ezeket:

Pl. az MI használatának tilalma bizonyos feladattípusokra; csak konkrét eszköz használata engedélyezett; eltérő hivatkozási elvárások; dokumentációs forma stb.

Oktató vagy témavezető által előírt szabályok:

.....

.....

.....

.....

4. Minden hallgatóra vonatkozó nyilatkozat:

Kijelentem, hogy az MI által esetlegesen generált tartalmakat minden esetben kritikailag felülvizsgáltam, szerkesztettem és a munkába illesztettem. A leadott munka minden eleméért, annak eredetiségéért és tudományos helytállóságáért teljes körű felelősséget vállalok. Tudomásul veszem, hogy a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem a benyújtott munkát mesterséges intelligencia detektorral ellenőrizheti, és eljárást kezdeményezhet, amennyiben a nyilatkozatom valótlan vagy hiányos.

Kelt: Budapest, 2025. 11. hó 03. nap

.....
Hallgató aláírása

.....
Konzulens/Témavezető aláírása